

Ewa Chojnacka

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Anna Bering

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Struktura ramowa raportu zintegrowanego – wytyczne a praktyka wybranych przedsiębiorstw

---

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie wytycznych zawartych w strukturze ramowej raportowania zintegrowanego oraz próba ich odniesienia do zakresu informacji ujawnianych w raportach. Wybór analizowanych spółek wynika z dążenia do porównania zawartości raportów polskich i zagranicznych jednostek działających w sektorze paliwowo-energetycznym o różnym doświadczeniu w zakresie przygotowywania raportu zintegrowanego. W artykule zastosowano takie metody badawcze, jak: krytyczna analiza studiów literaturowych, analiza treści raportów zintegrowanych, studium przypadku. W swoich raportach badane spółki prezentują różną zawartość treści w zakresie ocenianych obszarów, wynikających z ram koncepcyjnych sprawozdawczości zintegrowanej. W celu zwiększenia porównywalności informacji między podmiotami pożądanym wydaje się zestandaryzowanie zakresu prezentowanych w raportach informacji.

Słowa kluczowe: raport zintegrowany, standaryzacja raportowania, raportowanie niefinansowe, użyteczność informacji, porównywalność informacji

Kod klasyfikacji JEL: M41

---

1. Wprowadzenie

W ciągu ostatnich dwóch stuleci miał miejsce intensywny rozwój sprawozdawczości przedsiębiorstw, a od niedawna można zaobserwować rosnące zainteresowanie raportowaniem informacji niefinansowych [por.: Karmańska, 2014a; Karmańska, 2014b; Krasodom-ska, 2014; Samelak, 2013; Walińska, 2015]. Początkowo informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym dostarczały wyłącznie danych o sytuacji finansowej. Stopniowo rosło jednak znaczenie publikowania informacji niefinansowych, zawartych w notach do sprawozdania finansowego, i ich zakres. Informacje te, z początku znajdujące miejsce w raporcie rocznym, z czasem umieszczane były w osobnym dokumencie – komentarzu zarządu. Ostatni etap ewolucji sprawozdawczości to rozwój i wzrost znaczenia rozmaitych raportów niefinansowych. Zaliczyć do nich można raporty dotyczące ochrony środowiska, zrównoważonego rozwoju, odpowiedzialności społecznej czy poruszające kwestie ładu korporacyjnego [Walińska, 2015; por.: Walińska, Bek-Gaik, Gad, Rymkiewicz, 2015].

Rozszerzanie sprawozdawczości przedsiębiorstw o różnego rodzaju raporty danych niefinansowych wynika m.in. z krytyki klasycznego sprawozdania finansowego, jako niewystarczającego do podjęcia przez inwestorów właściwych decyzji. Potrzeby informacyjne inwestorów dotyczą m.in.: większej przejrzystości informacji, rozszerzenia ich zakresu np. o dane pozwalające prognozować przyszłe przepływy pieniężne i informacje niefinansowe, zarówno o charakterze liczbowym, jak i opisowym [Samelak, 2013].

Odpowiedzią na rosnące wymagania informacyjne jest koncepcja raportowania zintegrowanego, która łączy sprawozdanie finansowe i niefinansowe w jeden raport. Daje to możliwość wyeliminowania praktyk tych przedsiębiorstw, które rozszerzają swoje sprawozdania finansowe o dodatkowe opisowe informacje niezwiązane z danymi finansowymi. Takie ujęcie niejednokrotnie zaburza całościowy obraz sprawozdania i wprowadza pewnego rodzaju chaos informacyjny, komplikując je i czyniąc nieczytelnym dla odbiorców [Roszkowska, 2011].

Rozwój raportowania zintegrowanego jest też związany z wprowadzeniem obowiązku stosowania tego rodzaju sprawozdawczości, czy też raportowania danych pozafinansowych. Od 2010 r. sporządzanie zintegrowanego raportu stało się obowiązkowe dla spółek notowanych na giełdzie Johannesburg Stock Exchange (JSE) w Republice Południowej Afryki [M. Dumitru, Glavan, Gorgan, V.F. Dumitru, 2013]. Z kolei w 2014 r. Unia Europejska uchwaliła dyrektywę 2014/95/UE, która nakłada na państwa członkowskie obowiązki sprawozdawcze z zakresu społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. W wyniku implementacji tej dyrektywy do ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości [tekst jedn.: Dz.U. 2018, poz. 395], od 1 stycznia 2017 r. duże jednostki zainteresowania publicznego, które zatrudniają średnio w ciągu roku obrotowego powyżej 500 pracowników oraz mają sumę bilansową powyżej 85 mln zł lub przychody netto przekraczające 170 mln zł, są zobowiązane do ujawniania dodatkowych informacji niefinansowych.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie wytycznych zawartych w strukturze ramowej raportowania zintegrowanego oraz próba ich odniesienia do zakresu informacji ujawnianych w raportach czterech wybranych podmiotów: Grupy LOTOS, Grupy ORLEN, Grupy Sasol oraz Grupy CPFL Energia (w dalszej części artykułu nazywanych odpowiednio: Lotos, Orlen, Sasol, CPFL Energia). Wybór przedsiębiorstw podyktowany był dążeniem do porównania zawartości raportów jednostek polskich i zagranicznych, działających w sektorze paliwowo-energetycznym, posiadających różne doświadczenie w zakresie przygotowywania raportu zintegrowanego. Badanie wpisuje się w nurt badań dotyczących praktyki sprawozdawczości zintegrowanej i wychodzi naprzeciw rosnącemu zainteresowaniu praktyków gospodarczych raportem zintegrowanym. Badania polskie koncentrowały się do tej pory na analizie raportów zintegrowanych polskich spółek [Bek-Gaik, 2017; Bek-Gaik, Rymkiewicz, 2016], natomiast niniejsze rozważania obejmują także podmioty zagraniczne. W artykule zastosowano następujące metody badawcze: krytyczna analiza studiów literaturowych, analiza treści raportów zintegrowanych publikowanych przez spółki, studium przypadku.

Rozwój sprawozdawczości zintegrowanej wynika z rozwoju sprawozdawczości finansowej. Obecnie w sprawozdaniu finansowym, zgodnym z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF, *International Financial Reporting Standards* – IFRS), porównywalność danych została przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (*International Accounting Standard Board* – IASB) uznana za cechę zwiększającą użyteczność danych. Ponadto, w kontekście prowadzonej przez Radę „Inicjatywy w sprawie ujawnień”, mającej na celu zapewnienie lepszej komunikacji w sprawozdawczości finansowej, może wzrosnąć znaczenie porównywalności informacji w sprawozdaniach [por.: *Disclosure Initiative*], zatem pożądane wydaje się prowadzenie badań nad zawartością raportów zintegrowanych w kontekście ich porównywalności.

2. Istota raportowania zintegrowanego i wytyczne odnośnie do elementów treści raportu

W 2010 r. rozpoczęła działalność Międzynarodowa Rada Raportowania Zintegrowanego (*International Integrated Reporting Council* – IIRC) [Tatarska, 2013]. Rada wydała w 2013 r. Międzynarodowe Ramy Raportowania Zintegrowanego (*The International Integrated Reporting Framework* – IIRF), będące rezultatem wcześniej opublikowanego Raportu dyskusyjnego [IIRC *finalises its Framework*]. Celem raportowania zintegrowanego jest zwiększenie jakości informacji dostępnej kapitałodawcom, promowanie raportowania korporacyjnego, które opiera się na różnych elementach sprawozdawczości, obejmujących pełen zakres czynników mających wpływ na zdolność organizacji do tworzenia wartości w czasie, wspieranie zintegrowanego myślenia, podejmowania decyzji i działań, które mają wpływ na tworzenie wartości w krótkim, średnim i długim okresie [IIRF, 2013].

W ramach koncepcyjnych raportowania zintegrowanego przedstawione zostały m.in. wskazówki odnoszące się do zawartości raportów, w formie ośmiu wzajemnie ze sobą powiązanych elementów treści. Zgodnie z intencją Rady, elementy te nie mają być rozumiane jako standardowa struktura raportu zintegrowanego czy też jako kontrolna lista poszczególnych ujawnień. Treść zintegrowanego raportu ma zależeć w głównej mierze od specyfiki działalności danego przedsiębiorstwa. Dlatego też elementy te należy traktować jako pewnego rodzaju wskazówkę do rozważenia. Dodatkowo, aby dokonać właściwego wyboru elementów treści raportu, trzeba kierować się przedstawionymi w dokumencie zasadami przewodnimi [IIRF, 2013].

Międzynarodowa Rada Raportowania Zintegrowanego wskazuje następujące elementy treści zintegrowanego raportu, w ramach zaproponowanych ośmiu obszarów tematycznych:

- Informacje o organizacji i otoczeniu zewnętrznym (*Organizational overview and external environment*). Są to dane dotyczące działalności danej organizacji oraz uwarunkowań, w jakich prowadzi ona działalność. Znajdują się tu informacje o misji i wizji organizacji wraz z przedstawieniem istotnego kontekstu, obejmującego m.in. informacje na temat kultury organizacyjnej, etyki i wartości, jakimi kieruje się organizacja, struktury własnościowej oraz operacyjnej. W tej części znajdują się także informacje o głównej działalności i rynkach, na których obecna jest dana organizacja, o konkurencji i pozycjonowaniu jednostki na rynku, jak również o pozycji w łańcuchu wartości, a także podstawowe informacje o charakterze ilościowym, m.in. liczba zatrudnionych osób, osiągnięte przychody, liczba krajów, w których przedsiębiorstwo prowadzi działalność. Mając na uwadze wpływ otoczenia zewnętrznego, należy rozważyć przedstawienie tu również informacji dotyczących aspektów prawnych, gospodarczych, społecznych, środowiskowych i politycznych, które mają wpływ na kształtowanie wartości przez przedsiębiorstwo w krótkim, średnim i długim okresie.
- Ład korporacyjny (*Governance*). Powinny znaleźć się tu informacje o strukturze zarządzania i jej wpływie na zdolność do tworzenia wartości w krótkim, średnim i długim okresie. W tym zakresie jednostka może rozważyć przedstawienie osób odpowiedzialnych za zarządzanie, uwzględniając ich umiejętności i różnorodność ze względu na płeć, kompetencje, doświadczenie. Przydatne będą również informacje na temat procesów służących podejmowaniu strategicznych decyzji, budowaniu kultury organizacyjnej, w tym stosunku organizacji do ryzyka, a także do kwestii integralności i etyczności, wpływu kluczowych dla jednostki wartości w relacjach z interesariuszami, czy też powiązania wynagrodzenia z tworzeniem wartości w różnych okresach, włączając w to powiązanie z zaangażowanymi przez organizację kapitałami (takimi jak: kapitał finansowy, produkcyjny, intelektualny, ludzki, społeczny, naturalny) i uzyskiwanymi w oparciu o te kapitały efektami.
- Model biznesowy (*Business model*). Obszar ten prezentuje informacje odnośnie do kształtu modelu biznesowego danej organizacji, tj. systemu służącego do przetwarzania – w ramach prowadzonych przez organizację działań – elementów wejściowych w elementy wyjściowe i wyniki, które są odzwierciedleniem celów strategicznych przedsiębiorstwa oraz

przyczyniają się do tworzenia wartości w krótkim, średnim i długim okresie. W ramach koncepcyjnych zostało podkreślone, iż czytelność modelu biznesowego w dużym stopniu zależy od właściwego określenia jego kluczowych elementów oraz wyjaśnienia ich wagi z punktu widzenia organizacji, a także od połączenia informacji zawartych w modelu biznesowym z informacjami znajdującymi się w innych częściach raportu.

- *Zagrożenia i szanse (Risks and opportunities)*. Raport powinien uwzględniać zagrożenia (ryzyko) i szanse (o charakterze zewnętrznym i wewnętrznym), mające wpływ na zdolność organizacji do tworzenia wartości, a także wskazywać, jak jednostka radzi sobie z tymi zagrożeniami i szansami. W tej części organizacja może przedstawić oszacowanie prawdopodobieństwa ich wystąpienia oraz konsekwencji, które za sobą niosą, a także określonych działań mających na celu uniknięcie zagrożeń i wykorzystanie szans. Analiza zagrożeń jest nierozdzielnie związana z jedną z głównych zasad zawartych w ramach koncepcyjnych, a mianowicie z zasadą istotności, zgodnie z którą ryzyko o znaczącym wpływie na działalność jednostki powinno zostać przedstawione w raporcie, nawet jeśli prawdopodobieństwo jego wystąpienia jest niewielkie.
- *Strategia i alokacja zasobów (Strategy and resource allocation)*. Kluczową kwestią, którą powinna rozważyć organizacja jest to, w jakim kierunku chce zmierzać (wskazując zazwyczaj strategiczne cele krótko-, średnio- i długookresowe) i jak zamierza do wyznaczonego punktu dojść (wskazując np. plan alokacji zasobów, sposób pomiaru osiągnięć i wyników w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej). Zagadnienie to należy rozpatrywać w ścisłym odniesieniu do modelu biznesowego organizacji oraz ewentualnych zmian, których należy dokonać, by założone rezultaty osiągnąć. Ponadto, dobierając odpowiednią strategię, niezbędne jest uwzględnienie zagrożeń i szans w otoczeniu zewnętrznym, a także ich wpływu na kapitały i zarządzanie ryzykiem. Dodatkowo jednostka może rozważyć zaprezentowanie posiadanych przez nią przewag konkurencyjnych, związanych np. z innowacjami, rozwojem i wykorzystaniem kapitału intelektualnego, czynnikami środowiskowymi i społecznymi.
- *Dokonania (Performance)*. W ramach raportowania zintegrowanego znaleźć można również informacje o stopniu osiągnięcia celów strategicznych przez organizację w danym okresie, a także to, jaki wpływ mają one na kapitały jednostki. W tej części raport powinien zawierać wskaźniki ilościowe i jakościowe (w tym tzw. kluczowe wskaźniki efektywności, *Key Performance Indicators* – KPI) związane z osiągniętymi dokonaniem, które mogą dotyczyć takich kwestii, jak: cele, zagrożenia i ryzyka, wyniki jednostki na kapitałach, relacje z kluczowymi interesariuszami i sposób odpowiadania na ich potrzeby informacyjne. Należy również uwzględnić związek pomiędzy przeszłymi i obecnymi wynikami, jak również między wynikami obecnymi i przyszłymi uwarunkowaniami.
- *Perspektywy (Outlook)*. Wytyczne zawierają sugestię, aby w tej części organizacja dostarczała informacje o wyzwaniach i niepewnościach, jakie może napotkać podczas realizacji strategii, a także o tym, jakie potencjalne skutki mogą one mieć w odniesieniu do modelu biznesowego organizacji i jej przyszłych wyników. Przewidywane zmiany mogą

dotyczyć zewnętrznego środowiska, zagrożeń i szans, dostępności i jakości kapitałów, które organizacja angażuje w działalność i na które ma wpływ. Ujawnione w raporcie informacje dotyczące perspektyw organizacji muszą uwzględniać wymagania prawne i inne regulacje, którym jednostka podlega.

- Podstawa sporządzenia i prezentacji raportu (*Basis of preparation and presentation*). Organizacja ujawnia tu informacje na temat sposobu, w jaki dobiera informacje niezbędne z punktu widzenia raportowania zintegrowanego oraz w jaki te informacje są mierzone i oceniane. W szczególności powinna wskazać proces określania istotności, wyznaczyć granicę sprawozdawczości i sposób jej ustalania oraz scharakteryzować najważniejsze metody służące do wyznaczenia lub oceny istotnych elementów.

Raport zintegrowany nie jest raportem całkowicie odmiennym od sprawozdania finansowego, a raczej dowodem ewolucji raportowania korporacyjnego, mającym na celu łączenie informacji finansowych i niefinansowych. Jednym z ważniejszych motywów, dla których warto rozwijać ideę raportowania zintegrowanego, jest wartość informacyjna raportu. Raport zintegrowany stanowi kompleksowe źródło informacji zarówno o sytuacji finansowej, jak i pozafinansowej jednostki, uwzględniając cztery zasadnicze perspektywy: finansową, ekonomiczną, społeczną i środowiskową [Zyznarska-Dworczak, 2015]. Wartość informacyjna dostarczana użytkownikom raportu zintegrowanego wynika przede wszystkim z informacji dotyczących tworzenia wartości przez przedsiębiorstwo w każdej perspektywie czasowej. Ponadto bardzo ważne jest uwzględnienie różnego rodzaju ryzyka mogącego mieć wpływ na tę wartość [Jędrzejka, 2012].

3. Zakres informacji ujawnianych w raportach zintegrowanych – opis badania i uzyskane wyniki

Celem analizy jest wskazanie zakresu informacji ujawnianych w raportach wybranych podmiotów i na tej podstawie porównanie zawartości raportów jednostek polskich i zagranicznych. Spółki zostały dobrane w sposób celowy, zaś kryteria wyboru obejmowały: zakres działalności (sektor paliwowo-energetyczny), różnego doświadczenia w zakresie przygotowywania raportu zintegrowanego, a także wyróżniającą jakość raportów (wybrano firmy, których raporty zostały nagrodzone w konkursach oceniających raporty korporacyjne). Oceny zawartości raportów zintegrowanych dokonano na podstawie elementów treści wynikających z ram raportowania zintegrowanego. Badaniu nie podlegała jakość ujawień.

W niniejszym artykule analizie zostały poddane zintegrowane raporty z 2014 r. czterech spółek: dwóch polskich (Lotos i Orlen) oraz dwóch zagranicznych (Sasol¹ i CPFL Energia). Raporty spółek zagranicznych obejmują zarówno raport sporządzony dobrowolnie, jak i raport sporządzony obligatoryjnie.

¹ W przypadku grupy Sasol raport obejmuje rok obrotowy kończący się 30 czerwca 2015 r.

Grupa Lotos zajmuje się wydobyciem i przetwórstwem ropy naftowej, a także sprzedażą hurtową i detaliczną produktów naftowych [<http://www.lotos.pl>, 13.04.2016]. Raport zintegrowany Lotosu zdobył drugie miejsce w konkursie „The Best Annual Report 2014”², w kategorii „Przedsiębiorstwa” [<http://www.lotos.pl>, 15.04.2016]. Drugim raportem zintegrowanym podlegającym analizie jest raport przygotowany przez Orlen. Grupa prowadzi działalność produkcyjno-handlową, związaną z przerobem ropy naftowej, wytwarzaniem produktów i półproduktów rafineryjnych oraz hurtową i detaliczną sprzedażą paliw i innych produktów rafineryjnych i petrochemicznych [<http://orlen.pl>, 15.04.2016]. Mimo że raport za 2014 r. był pierwszym zintegrowanym raportem Orleń, został uznany za najlepszy raport roczny w ramach konkursu „The Best Annual Report 2014” [<http://orlen.pl>, 15.04.2016]. Trzeci podmiot, Sasol, jest międzynarodowym koncernem chemicznym i energetycznym, który opracowuje i wdraża na skalę światową technologie do produkcji paliw płynnych, materiałów chemicznych i energii niskoemisyjnej. Sasol jest notowany na giełdzie JSE w RPA i na giełdzie nowojorskiej w USA [<http://www.sasol.com>, 7.06.2016]. Raporty zintegrowane sporządzone przez Sasol są także nagradzane. W ocenie dokonanej przez firmę audytorską EY wśród 100 największych spółek notowanych na JSE w 2014 r. raport Sasol zdobył trzecie miejsce [<http://www.ey.com>, 18.06.2016]. Ostatni analizowany raport zintegrowany to raport firmy CPFL Energia. Grupa zajmuje się produkcją, dystrybucją i sprzedażą energii w Brazylii, a także świadczy usługi związane z energią [<http://cpfl.rweb.com.br>, 18.06.2016]. Raport roczny za 2014 r. był pierwszym, w którym spółka wykorzystwała wytyczne IIRC. Natomiast w latach 2013–2014 CPFL Energia brała udział w pilotażowym programie poświęconym raportowaniu zintegrowanemu [<http://easywork.comunique-se.com.br>, 18.06.2016].

Tabela 1 prezentuje porównanie wybranych cech dotyczących raportów zintegrowanych analizowanych spółek.

W obu analizowanych raportach polskich spółek występuje wyraźny podział na część finansową i niefinansową. Taki układ nie występuje w raportach badanych spółek zagranicznych. Analizowane raporty różnią się objętością, a także formatem, w jakim są dostępne. Raport Orleń jest dostępny jedynie w wersji online. Warto zwrócić uwagę, że wszystkie podmioty wykorzystują standardy GRI (*Global Reporting Initiative*), zgodnie z którymi publikują informacje niefinansowe. Wynika to z faktu, że IIRC nie chce tworzyć nowych wytycznych w zakresie prezentowania danych niefinansowych, ale zachęca do korzystania z istniejących standardów, takich jak GRI [*GRI and IIRC deepen cooperation*]. Podobnie Dyrektywa 2014/95/UE wskazuje możliwe do wykorzystania przez jednostki sporządzające raporty niefinansowe wytyczne, przy czym jako najczęściej stosowane rekomenduje wytyczne United Nations Global Compact oraz GRI³.

² Konkurs jest organizowany przez Instytut Rachunkowości i Podatków.

³ Jest to wynik monitoringu Komisji Europejskiej, opublikowany w 2013 r., w ramach którego przebadano 200 wielonarodowych przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 1000 pracowników z 10 państw unijnych [Macuda, 2015].

Tabela 1. Porównanie wybranych cech raportów zintegrowanych analizowanych spółek

Wybrane cechy	Lotos	Orlen	Sasol	CPFL Energia
Od kiedy raport zintegrowany jest publikowany	2010	2014	2011	2014
Wyraźny podział na część finansową i niefinansową	tak	tak	nie	nie
Liczba stron raportu	468	brak danych	101	136
Forma publikacji raportu	online, plik pdf	tylko online	plik pdf	plik pdf
Zasady, zgodnie z którymi publikowane są informacje niefinansowe	GRI, UN Global Compact, Dyrektywa 2014/95/UE	GRI, Dyrektywa 2014/95/UE	GRI, King III Code	GRI, UN Global Compact
Zasady, zgodnie z którymi prezentowane są informacje finansowe	MSSF	MSSF	MSSF	MSSF
Dobrowolność/obowiązek sporządzania raportu zintegrowanego	dobrowolne	dobrowolne	obowiązkowe	dobrowolne
Weryfikacja raportu przez niezależnego audytora	tak	tak	tak	tak

Źródło: opracowanie własne

Wśród analizowanych jednostek tylko jedna – Sasol – podlega obowiązkowi sporządzania sprawozdania w formie raportu zintegrowanego, natomiast pozostałe podmioty nie musiały korzystać z tej formy raportu. Wszystkie badane raporty podlegały zewnętrznej weryfikacji.

Kolejne tabele prezentują wyniki oceny elementów treści raportów w ujęciu ośmiu głównych obszarów informacyjnych raportu zintegrowanego, wynikających z ram koncepcyjnych. Tabela 2 przedstawia ocenę wybranych elementów treści z zakresu informacji o organizacji i otoczeniu zewnętrznym.

Tabela 2. Informacje o organizacji i otoczeniu zewnętrznym w raportach zintegrowanych analizowanych spółek

Element treści	Spółka	Lotos	Orlen	Sasol	CPFL Energia
Misja i wizja organizacji		tak	tak	tak	Tak
Etyka, wartości, kultura organizacyjna		tak	tak	tak	Tak
Struktura własnościowa		tak	tak	tak	tak
Struktura operacyjna		tak	tak	tak	tak
Informacje o głównej działalności		tak	tak	tak	tak
Rynki, na których jednostka jest obecna		tak	tak	tak	tak
Konkurencja		tak	tak	nie	nie
Pozycjonowanie na rynku		tak	tak	nie	nie
Pozycja w łańcuchu wartości		tak	tak	tak	nie
Liczba zatrudnionych osób		tak	tak	tak	tak
Przychody		tak	tak	tak	tak

Element treści	Spółka	Lotos	Orlen	Sasol	CPFL Energia
Kraje, w których prowadzona jest działalność		tak	tak	tak	tak
Informacje o wpływie otoczenia zewnętrznego na działalność przedsiębiorstwa		tak	tak	tak	nie

Źródło: opracowanie własne

Najdokładniejsze i najbardziej wyczerpujące opisy organizacji i otoczenia zewnętrznego zawarły w swoim raporcie Lotos i Orlen, zaś najmniej elementów w tym zakresie zostało ujętych w raporcie spółki CPFL Energia.

Tabela 3 przedstawia ocenę wybranych elementów treści z zakresu ładu korporacyjnego.

Tabela 3. Ład korporacyjny w raportach zintegrowanych analizowanych spółek

Element treści	Spółka	Lotos	Orlen	Sasol	CPFL Energia
Struktura zarządzania		tak	tak	tak	tak
Wpływ struktury zarządzania na zdolność do tworzenia wartości		nie	tak	tak	tak
Charakterystyka osób odpowiedzialnych za zarządzanie		tak	tak	tak	nie
Stosunek organizacji do ryzyka		tak	tak	tak	nie
Wpływ kluczowych wartości organizacji na relacje z interesariuszami		nie	nie	nie	nie

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej badanych elementów treści dotyczących ładu korporacyjnego zawierają raporty zintegrowane spółek Orlen oraz Sasol. Nieco mniej informacji odnaleźć można w raporcie Lotosu. Najmniej szczegółowy jest raport zaprezentowany przez firmę CPFL Energia, który zawiera wyłącznie dwa spośród pięciu branych pod uwagę elementów charakteryzujących ten obszar przedsiębiorstwa.

Tabela 4 przedstawia ocenę wybranych elementów treści dotyczących modelu biznesowego analizowanych podmiotów.

Tabela 4. Model biznesowy w raportach zintegrowanych analizowanych spółek

Element treści	Spółka	Lotos	Orlen	Sasol	CPFL Energia
Określenie kluczowych elementów modelu biznesowego		tak	tak	tak	tak
Wyjaśnienie znaczenia kluczowych elementów modelu biznesowego		tak	tak	tak	tak
Połączenie informacji zawartych w modelu biznesowym z informacjami znajdującymi odzwierciedlenie w innych elementach treści raportu		tak	tak	tak	tak

Źródło: opracowanie własne

Raport każdej z analizowanych spółek zawiera informacje na temat modelu biznesowego. Warto jednak zauważyć, że CPFL Energia podeszła do tego zagadnienia od strony kapitałów, przez co uzyskano jasne i zrozumiałe połączenie informacji zawartych w modelu biznesowym z informacjami znajdującymi się w innych elementach treści raportu.

Tabela 5 prezentuje ocenę wybranych elementów treści z zakresu występujących zagrożeń i szans.

Tabela 5. Zagrożenia i szanse w raportach zintegrowanych analizowanych spółek

Element treści	Spółka	Lotos	Orlen	Sasol	CPFL Energia
Uwzględnienie zagrożeń i szans mających wpływ na zdolność organizacji do tworzenia wartości		tak niektóre	tak	tak	nie
Sposób radzenia sobie przedsiębiorstwa ze zidentyfikowanymi zagrożeniami i szansami		tak	tak	tak	nie
Ocena prawdopodobieństwa wystąpienia danych zagrożeń i szans		nie	nie	nie	nie
Ocena skutków wystąpienia danych zagrożeń i szans		tak niektóre	tak	tak	nie

Źródło: opracowanie własne

Żadna ze spółek nie odniosła się w sposób wyczerpujący do ocenianych elementów treści dotyczących zagrożeń i szans. W raporcie zintegrowanym firmy CPFL Energia prawie wcale nie ma tego rodzaju informacji. Pozostałe spółki chętniej informowały o zidentyfikowanych zagrożeniach niż szansach. Nie odniosły się jednak do oceny prawdopodobieństwa wystąpienia danych zagrożeń, zaś ocenę skutków wystąpienia danych zagrożeń można znaleźć jedynie w odniesieniu do wybranych zagadnień (tak jest w przypadku Lotosu).

Tabela 6 przedstawia ocenę wybranych elementów treści związanych ze strategią i alokacją zasobów.

Tabela 6. Strategia i alokacja zasobów w raportach zintegrowanych analizowanych spółek

Element treści	Spółka	Lotos	Orlen	Sasol	CPFL Energia
Zidentyfikowanie kierunku rozwoju		tak	tak	tak	nie
Sposób osiągnięcia wyznaczonego celu		tak	tak	tak	nie
Powiązanie z modelem biznesowym		tak	tak	tak	tak
Powiązanie z zagrożeniami i szansami		tak	tak	tak	nie

Źródło: opracowanie własne

Strategia i alokacja zasobów to kolejny element budowy raportu, który w raporcie firmy CPFL Energia obecny jest w bardzo ograniczonym stopniu. Zauważyć można jedynie powiązanie strategii i alokacji zasobów z modelem biznesowym, ponieważ elementami modelu biznesowego, zidentyfikowanymi przez organizację, są kapitały, a więc zasoby jednostki. Raporty

pozostałych spółek natomiast dostarczają bardziej rozbudowanych informacji na temat strategii i alokacji zasobów. Spółki zidentyfikowały kierunki rozwoju, a także zaprezentowały sposób osiągnięcia zakładanych celów. Ponadto w raportach wskazano wpływ rozpoznanych zagrożeń i szans na monitorowanie i dostosowywanie strategii do zmieniających się warunków otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego.

Tabela 7 przedstawia ocenę wybranych elementów treści dotyczących osiągniętych dokonań analizowanych podmiotów.

Tabela 7. Dokonania spółek w ich raportach zintegrowanych

Element treści	Spółka	Lotos	Orlen	Sasol	CPFL Energia
Informacje o stopniu osiągnięcia celów strategicznych		nie	nie	tak	nie
Wpływ osiągniętych wyników na kapitały jednostki		nie	tak	tak	nie
Zastosowanie wskaźników ilościowych		tak	tak	tak	tak
Zastosowanie wskaźników jakościowych		nie	nie	nie	nie
Związek pomiędzy wynikami obecnymi i przeszłymi		tak	tak	tak	tak
Uwzględnienie przyszłych uwarunkowań		tak	nie	nie	nie

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej ocenianych elementów w zakresie dokonań przedstawia raport spółki Sasol. Nie zostały tu zaprezentowane tylko wskaźniki jakościowe oraz nie uwzględniono przyszłych uwarunkowań. Jedynie w tym raporcie poinformowano o stopniu osiągnięcia celów strategicznych. Nieco gorzej w tym zakresie wypadają raporty Lotosu i Orleń. Lotos nie informuje o wpływie osiągniętych wyników na kapitały jednostki, natomiast Orlen nie uwzględnia przyszłych uwarunkowań. Ten element treści można znaleźć wyłącznie w raporcie Lotosu. Po raz kolejny najslabiej wypada raport spółki CPFL Energia, w którym uwzględnione zostały tylko wskaźniki ilościowe oraz związek między obecnymi i przeszłymi wynikami.

Tabela 8 prezentuje ocenę wybranych elementów treści z zakresu perspektyw.

Tabela 8. Perspektywy w raportach zintegrowanych analizowanych spółek

Element treści	Spółka	Lotos	Orlen	Sasol	CPFL Energia
Informacje o wyzwaniach i niepewnościach		tak	nie	nie	nie
Informacje o potencjalnych skutkach wystąpienia zidentyfikowanych wyzwań i niepewności		tak	nie	nie	nie

Źródło: opracowanie własne

Do obu rozważanych elementów treści odniósł się w swoim raporcie wyłącznie Lotos. Poinformował o możliwych czekających grupę wyzwań i niepewnościach, a także przedstawił

potencjalne skutki ich wystąpienia. Informacji na ten temat zabrakło w raportach pozostałych analizowanych jednostek.

Tabela 9 przedstawia ocenę wybranych elementów treści dotyczących informacji na temat podstawy sporządzenia i prezentacji raportu zintegrowanego.

Tabela 9. Informacje na temat podstawy sporządzenia i prezentacji raportu w raportach zintegrowanych analizowanych spółek

Element treści	Spółka	Lotos	Orlen	Sasol	CPFL Energia
Sposób doboru informacji z punktu widzenia raportowania zintegrowanego		tak	tak	tak	tak
Sposób pomiaru i oceny informacji		tak	tak	tak	tak

Źródło: opracowanie własne

Każda z analizowanych spółek przedstawiła w jaki sposób dobiera informacje publikowane w raporcie zintegrowanym, zarówno w zakresie wytycznych wybranych dobrowolnie, jak i na podstawie obowiązujących je regulacji. Podobnie każda spółka wskazała w jaki sposób dokonuje pomiaru i oceny przedstawionych informacji.

Raporty analizowanych spółek w poszczególnych obszarach tematycznych znacznie różnią się zarówno sposobem zaprezentowanych informacji, jak i doбором treści. W badaniu wzięto też pod uwagę objętość raportu, a także doświadczenie podmiotu w opracowywaniu raportu zintegrowanego, w kontekście zakresu prezentowanych informacji. Większa objętość raportu nie musi być równoznaczna z większym zakresem prezentowanych informacji. Mimo że raport firmy Sasol jest najmniej obszerny, to za zawierający najmniejszą ilość informacji można uznać raport spółki CPFL Energia. Jest to jednocześnie spółka, dla której raport za 2014 r. był pierwszym raportem zintegrowanym. Spółki, które już od kilku lat publikują takie raporty, mogły przez ten czas wypracować i udoskonalić indywidualny model raportowania.

4. Podsumowanie

Niewątpliwie rosnące zainteresowanie raportowaniem zintegrowanym, w tym także zgłaszane przez podmioty, które nie są zobligowane do korzystania z tej koncepcji, wyznacza pewne globalne trendy w raportowaniu przedsiębiorstw. Dokonana analiza i ocena elementów treści wybranych raportów sporządzonych w oparciu o ramy raportowania zintegrowanego pozwala na przedstawienie wniosków mogących służyć w przyszłości ulepszeniu istniejących rozwiązań.

Wyniki przeprowadzonej analizy raportów zintegrowanych wskazują, iż badane spółki prezentują różną zawartość treści w ramach badanych obszarów, wynikających z ram koncepcyjnych sprawozdawczości zintegrowanej. Jest to oczywiście zgodne z ideą tych ram, jednak z punktu widzenia użytkownika raportu taki brak porównywalności wpływa na użyteczność

informacji prezentowanych w raporcie. Pożądane jest, aby zakres prezentowanych informacji został w pewnym stopniu zestandaryzowany w celu zwiększenia porównywalności danych między podmiotami. Wskazanie zakresu standaryzacji wymaga dalszych, pogłębionych badań. Przedmiotem niniejszego artykułu było jedynie określenie zakresu ujawnianych informacji w odniesieniu do wytycznych zawartych w ramach sprawozdawczości zintegrowanej, przy wykorzystaniu ustalonych subiektywnie elementów treści wynikających ze struktury ramowej. Natomiast dalsze badania powinny również prowadzić do próby oceny jakości prezentowanych informacji w poszczególnych obszarach raportu.

W kontekście poruszanej problematyki porównywalności informacji warto rozważyć propozycję wprowadzenia w raporcie zintegrowanym wyodrębnionej części finansowej. Tylko polskie spółki zawarły w raporcie zintegrowanym szczegółowe dane finansowe obejmujące sprawozdanie finansowe, natomiast podmioty zagraniczne udostępniły jedynie podstawowe, ogólne dane finansowe, zaprezentowane graficznie. Z jednej strony ogranicza to objętość raportu i pozwala skoncentrować się na informacjach opisowych, charakterystycznych dla raportu zintegrowanego. Z drugiej jednak strony uniemożliwia uzyskanie pełnego obrazu jednostki na podstawie jednego dokumentu i sprawia, że przeważającą część raportu stanowią informacje niefinansowe, których prezentacja zależy w dużej mierze od kadry zarządzającej. Takie rozwiązanie może również poddawać w wątpliwość samą ideę raportowania zintegrowanego, które ma łączyć informacje finansowe z niefinansowymi, a nie ograniczać je. Dlatego wydaje się, że dobrą praktyką byłoby wyodrębnienie części finansowej, która jednak nie powinna być jedynie powieleniem odrębnego sprawozdania finansowego, ale powinna zawierać dodatkowe wyjaśnienia, uszczegółowienia oparte m.in. na informacjach pozafinansowych. Wszystkie analizowane spółki stosowały w zakresie raportowania finansowego MSSF, co – przy założeniu wyodrębnienia w przyszłości części finansowej – pozwalałoby w większym zakresie na dokonanie porównań zawartych w nich danych.

W odniesieniu do danych pozafinansowych, zasadne wydaje się dalsze promowanie istniejących, najbardziej popularnych wytycznych, co także powinno przyczynić się do większej porównywalności tej części raportu zintegrowanego. Wszystkie analizowane spółki podczas przygotowywania raportu korzystały z wytycznych GRI. Dodatkowo uwzględniały zasady zawarte w innych wytycznych, co częściowo stanowiło dobrowolny wybór jednostki, a w części uwarunkowane było regulacjami prawnymi obowiązującymi w kraju, w którym działa dana spółka.

Prezentowane badania mają charakter wstępny i zostały oparte na małej próbie badawczej, jednak pozwalają na sformułowanie wniosków, dotyczących potrzeby wprowadzenia pewnej standaryzacji raportu zintegrowanego w kontekście porównywalności informacji. Badania nad zawartością informacyjną raportów zintegrowanych powinny być kontynuowane, w celu podjęcia próby ustalenia zakresu obowiązkowych elementów treści raportów, przy zachowaniu określonego zakresu elastyczności ujawnień.

Bibliografia

Dokumenty prawne

1. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy, Dz. Urz. UE L 330/1 z 15.11.2014 r.
2. Ustawa z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości, tekst jedn.: Dz.U. 2018, poz. 395

Wydawnictwa zwarte

1. Krasodomska J., 2014, *Informacje niefinansowe w sprawozdawczości spółek*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Kraków
2. Roszkowska P., 2011, *Rewolucja w raportowaniu biznesowym. Interesariusze, konkurencyjność, społeczna odpowiedzialność*, Difin, Warszawa
3. Samelak J., 2013, *Zintegrowane sprawozdanie przedsiębiorstwa społecznie odpowiedzialnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań
4. Walińska E., Bek-Gaik B., Gad J., Rymkiewicz B., 2015, *Sprawozdawczość przedsiębiorstwa jako narzędzie komunikacji z otoczeniem. Wymiar finansowy i niefinansowy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź

Artykuły prasowe i okolicznościowe

1. Bek-Gaik B., Rymkiewicz B., 2016, *Tendencje rozwoju sprawozdawczości zintegrowanej w praktyce polskich spółek giełdowych*, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia”, nr 1
2. Bek-Gaik B., 2017, *Sprawozdawczość zintegrowana – przegląd badań*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, nr 92(148)
3. *Disclosure Initiative – Principles of Disclosure*, Discussion Paper DP/2017/1, IASB, materiały z Europejskiej Konferencji Konsultacyjnej w sprawie Dokumentu Dyskusyjnego IASB nt. Inicjatywy ws. ujawnień – Zasady ujawnień z dnia 12 września 2017 r.
4. Dumitru M., Glavan M.E., Gorgan C., Dumitru V.F., 2013, *International Integrated Reporting Framework: A case study in the software industry*, „Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica”, nr 15(1)
5. Jędrzejka D., 2012, *Raportowanie zintegrowane jako nowe podejście do współczesnej sprawozdawczości*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Oeconomica”, nr 266
6. Karmańska A., 2014a, *The imperative of sustainable growth and reporting integration. The fourth era in the corporate reporting development*, „Copernican Journal of Finance & Accounting”, vol. 3, no. 2
7. Karmańska A., 2014b, *The imperative of sustainable growth and reporting integration. Three eras in the corporate reporting development*, „Copernican Journal of Finance & Accounting”, vol. 3, no. 1

8. Macuda M., 2015, *Rachunkowość odpowiedzialności społecznej – raportowanie zagadnień środowiskowych*, „Studia Oeconomica Posnaniensia”, vol. 3, no. 1
9. Tatarska M., 2013, *Sprawozdawczość zintegrowana na przykładzie Grupy Lotos S.A.*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, nr 314
10. Walińska E., 2015, *Zintegrowany raport – początek końca sprawozdania finansowego?*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, nr 82(138)
11. Zyznarska-Dworczak B., 2015, *Wiarygodność raportowania zintegrowanego w świetle strategiczno-informacyjnego paradygmatu rachunkowości*, „Studia Oeconomica Posnaniensia”, vol. 3, no. 1

Materiały internetowe

1. *GRI and IIRC deepen cooperation to shape the future of corporate reporting*, <https://integrated-reporting.org/news/gri-and-iirc-deepen-cooperation-to-shape-the-future-of-corporate-reporting/>, dostęp 20.10.2017
2. *IIRC finalises its Framework for integrated reporting*, <http://www.iasplus.com/en/news/2013/12/iirc>, dostęp 25.11.2016
3. *The International Integrated Reporting Framework*, <http://integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/>, dostęp 25.11.2016
4. http://cpfl.riweb.com.br/Show.aspx?id_canal=PcPFCLtTdcL1F/kigVmi6w==, dostęp 18.06.2016
5. http://easywork.comunique-se.com.br/arq/160/arq_160_233918.pdf, dostęp 18.06.2016
6. <http://raportzintegrowany.orklen.pl/pl/nasza-firma/kim-jestesmy/grupa-orklen>, dostęp 15.04.2016
7. [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-excellence-in-integrated-reporting-awards-2015/\\$FILE/ey-excellence-in-integrated-reporting-awards-2015.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-excellence-in-integrated-reporting-awards-2015/$FILE/ey-excellence-in-integrated-reporting-awards-2015.pdf), dostęp 18.06.2016
8. http://www.lotos.pl/50/poznaj_lotos, dostęp 13.04.2016
9. https://www.lotos.pl/1412/a,264/poznaj_lotos/nagrody/poznaj_lotos/nagrody/the_best_annual_report_2014, dostęp 15.04.2016
10. <http://www.orklen.pl/PL/BiuroPrasowe/Strony/Raport-roczny-PKN-ORKLEN-za-2014-z-czterema-nagrodami-w-X-edycji-konkursu-The-Best-Annual-Report.aspx>, dostęp 15.04.2016
11. <http://www.sasol.com/about-sasol/company-profile/overview>, dostęp 7.06.2016

Integrated Report Framework Structure. Guidelines and Practice in Selected Enterprises

---

Summary

The article is aimed at the presentation of guidelines included in the framework structure of integrated reporting as well as an attempt to refer them to the scope of information disclosed in reports. The selection of analysed companies results from the desire to compare the contents of Polish and foreign reports made by entities operating within the fuel and energy sector, characterised by different experience in integrated reports preparation. The article makes use of the following research methods: critical analysis of literature studies, integrated report content analysis or case studies. The analysed companies disclose different contents within the assessed areas, which results from different conceptual frameworks of integrated reporting. It seems desirable to standardise the scope of presented information to a certain extent in order to increase comparability between entities.

Key words: integrated report, reporting standardisation, non-financial reporting, usefulness of information, comparability of information

---